

عنوان مقاله:

مضمون آفرینی و نمادپردازی از شطرنج در متون منظوم عرفانی

محل انتشار:

فصلنامه عرفان اسلامی، دوره 15، شماره 57 (سال: 1397)

تعداد صفحات اصل مقاله: 23

نویسندگان:

ناصر علیزاده خیاط - استاد تمام زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، ایران.

مهدی رضانی - دانشجوی دکتری رشته زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه علامه طباطبائی، ایران.

خلاصه مقاله:

استفاده از مضامین متنوع، گوناگون و به تبع آن نمادپردازی، از جمله شیوه‌های شاعران و عارفان برای بیان مطالب و مافی‌الضمیر است. با توجه به تعدد آبخورهای مضمون‌آفرینی که خود تحت تاثیر عوامل گوناگونی هستند، شاعران عارفی همچون سنایی، عطار، مولوی، سعدی، حافظ، عراقی، اوحدی و... برای پرورش هر چه بیشتر و انتقال اندیشه‌های عرفانی خود از همه امکانات زبانی و بیانی از جمله تامل برانگیزترین بازی؛ یعنی شطرنج - که در ارتباط مستقیم با حماسه و تداعی صحنه‌های رزم است و در ظاهر هیچ تناسبی با اندیشه‌های عرفانی ندارد- به بهترین شکل ممکن استفاده کرده‌اند. نوشته حاضر بر آن است تا با بازخوانی دقیق آثار منظوم عرفانی، به تحلیل ابیاتی که اصطلاحات شطرنج در آن به کار رفته است، بپردازد. حاصل پژوهش حاکی از تسلط کامل برخی از شاعران عارف به خصوص مولوی به این بازی است؛ چراکه مهمترین مباحث عرفانی و اندیشه‌های شاعرانه را با دقایق و ظرایف شطرنج، به نحو احسن بیان کرده‌اند.

کلمات کلیدی:

شطرنج، عرفان، متون منظوم، مضمون آفرینی، نماد

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1311457>

